

Nr 45.

Av herr **Lundell**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 78, med förslag till förordning om värnskatt, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 78 framlägges förslag om uttagande av en särskild skatt å inkomst och förmögenhet, benämnd värnskatt, och avsedd att erläggas under februari månad 1940. Skatten skulle utgå med 50 % av det belopp varmed statlig inkomst- och förmögenhetsskatt påförts eller kommer att påföras den skattskyldige på grund av taxeringen år 1939.

Denna nya särskilda skatt pålægges huvudsakligen för att avhjälpa de mest trängande bristerna i vårt militära försvar. Då det härvid i hög grad är fråga om materiel och byggnader, har man anledning erinra om, att mycket av detta bort anskaffas på ett tidigare stadium och att detta då kunnat ske till betydligt billigare kostnader, så att skattebelastningen ej behövt ökas så starkt vare sig i fråga om direkta eller indirekta skatter som nu ifrågasättes.

Nya skatter ha ju icke utgjort någon sällsynthet i vårt land under de senaste 8 åren. Vi ha under denna tid sett såväl den extra inkomst- och förmögenhetsskatten som den särskilda skatten å förmögenhet införas som tillfälliga anordningar, och sedan sett dem göras permanenta och även sett dem fördubblas. Sedan har man kommit till den uppfattningen att man hade väl många olika skatter, man har utrett i en skattekommitté och arbetat dem tillsammans till ett mindre antal. Man har beslutat om ett nytt skattesystem, men redan första året det nya systemet skulle tillämpas, så vill man bryta sönder det och kommer med förslag om denna nya särskilda skatt — värnskatten.

Man kan knappast finna att tillräckliga skäl föreligga för ett sådant sönderbrytande. Om under ett och samma budgetår och på grund av en och samma inkomsttaxering skola uttagas först 330 milj. kr. och därefter 150 milj. kr., synes det icke vara motiverat att fördela dessa belopp bland de skattskyldiga på annat sätt, än om man på en gång skulle uttagit sammanlagt 480 milj.

Om ett belopp av 480 milj. skulle uttagas genom inkomst- och förmögenhetsskatten skulle det fordra att botten-skatten uttoges med 200 % eller möjligen 190 %. Departementschefen uttalar, att »en sådan uttagning skulle otvivelaktigt ha ansetts innebära att ramen för skattesystemet blivit sprängd». Detta uttryck torde väl närmast innebära, att vissa skattskyldiga därigenom skulle belastas för hårt enligt departementschefens uppfattning. Det är väl därvid fråga om skattskyldige, som ej drabbas av tilläggs-skatten, d. v. s. äro påförda ett beskattningsbart belopp ej överstigande 8,000 kr. Betraktas under denna gräns endast rena inkomstfall utan förmögenhet, så visar uträkning att skatten vid en utdebitering av 200 % ej kan överstiga 10 % av den skattskyldiges taxerade inkomst mer än i de fall då det är fråga om ensamstående

skattskyldig i ortsgrupp I med en taxerad inkomst liggande från 8,430 kr. till 8,550. I det sist nämnda fallet blir det beskattningsbara beloppet jämnt 8,000 kr. och bottenkatten efter 200 % 860 kr.

I stället för att gå denna väg föredrager Kungl. Maj:t att lägga värnskatten så, att den sammanlagda uttagningen å 1939 års taxeringsresultat skulle bli 180 % å bottenkatten och 150 % å tilläggsskatten. Kungl. Maj:t frångår således utan vidare den i skattekommittén överenskomna och av riksdagen beslutade avvägningen, varvid tilläggsskattens skiktstala tagits till så högt, att den skulle hållas fast år ifrån år och därå under inga omständigheter anbringas någon multiplikator. Rena inkomstfall kunna därigenom, såsom framgår av propositionen åtföljande tabeller, komma upp till över 46 % av den taxerade inkomsten. Vid fall med förmögenhet kan beskattningen, i synnerhet om även den särskilda skatten på förmögenhet medräknas, i åtskilliga fall uppgå till över 100 % av vederbörandes taxerade inkomst. Kommunal-skatter utgå sedan därutöver och motsvara i medeltal 10 å 15 % på ett ofta betydligt större underlag än den till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten. Om endast sakliga skäl vore avgörande måste ett skattesystem med sådana konsekvenser anses ännu mera olämpligt att genomföra än det Kungl. Maj:t avstått ifrån emedan det ansågs spränga skattesystemet.

Rimligare avvägning än enligt Kungl. Maj:ts förslag kan erhållas på åtskilliga sätt.

Alt. I. Närmast till hands ligger att acceptera det av Kungl. Maj:t förkastade förslaget om en total uttagning av 200 % å bottenkatten med tilläggsskatten orubbad. Detta skulle för värnskatten enbart betyda för skatteförfattningens kategorier a och c, å vilka förut uttagits 120 %, ny uttagning av 80 % av grundbeloppet, samt för kategorien b, å vilken 130 % uttagits, ny uttagning av 70 %.

Alt. II. Enligt det tillgängliga taxeringsresultatet och den därå gjorda utdebiteringen skulle en total uttagning av 190 % i huvudsak vara tillräcklig för att nu åstadkomma de för värnskattens del avsedda 150 milj. kr. Detta skulle betyda en ny utdebitering för a och c om 70 % av grundbeloppet och för b 60 % av grundbeloppet.

Alt. III. Det är fråga om icke det skulle vara lämpligast att i nuvarande läge begränsa sig till att endast uttaga 180 % av grundbeloppet, d. v. s. i huvudsak på sätt Kungl. Maj:t föreslår (dock med lämnande av tilläggsskatten oförändrad). Detta skulle betyda en ny utdebitering för värnskattens del å respektive grundbelopp av 60 % å a och c samt 50 % å b. Genom en sådan utdebitering skulle visserligen de önskade 150 milj. kr. ej uppnås på ett 20-tal miljoner när. Åtskilliga skäl kunna anföras för en sålunda minskad uttagning.

Håller man på att skatten skall bestridas av den inkomst å vilken den är beräknad, alltså å beskattningsåret 1938 och motsvarande, och detta torde väl vara den uppfattning som ligger bakom skatteförfattningarna, så måste det vara synnerligen olämpligt att nu så långt efteråt komma med höga av ingen förutsedda skattekrav, sedan motsvarande inkomst måste anses vara disponerad.

Det beskattningsår, 1938 och motsvarande, som nu skulle i vissa fall formellt ytterligare belastas, var i avsevärd utsträckning ett högkonjunkturår med en helt annan inkomstfördelning bland såväl företag som enskilda än slutet av 1939 och början av 1940, med vilken senare tids förändrade inkomster värnskatten de facto kommer att få bestridas.

När skatter ojämnt uttagas till bestridande av vissa utgifter för det allmänna borde egentligen teoretiskt lämpligast dessa skatter uttagas under samma beskattningsår som det allmännas utgifter berett skattedragarna arbetsinkomst. Därigenom nås motsvarighet mellan skattebelastningens variationer och sysselsättningens variationer i den mån dessa variationer förorsakats av det allmännas uppdrag. Därigenom erhålles också minsta penningpolitiska störning genom skatteuppbörden resp. statsutgifterna. Med den åtstramning som f. n. faktiskt förefinnes å den inhemska penningmarknaden föreligger ingen anledning att upptaga skatter i hastigare takt än de upptagna medlen behövas för utgifternas bestridande. Vad därom utsäges i propositionen sid. 14 i de översta raderna kan knappast f. n. anses motsvara verkliga läget. Vad som icke nu beslutas till upptagande i skatt på 1938 års inkomster kan senare i den mån så behöves betydligt lämpligare upptagas av 1939 års och 1940 års inkomster.

Slutligen måste man ju hålla för ögonen vid det myckna påläggande av skatter som f. n. äger rum, att vad som kan inflyta under olika rubriker ej är av varandra oberoende belopp. Man kan sålunda ej räkna med att om 10 eller 20 milj. kr. uttagas mera i direkta skatter, de indirekta skatterna ändock inflyta med samma belopp som de annars skulle göra. Både de ena och de andra skola dock utgå av skattedragarens inkomst.

Enligt erhållna uppgifter skulle verkställda utdebiteringar på 1939 års taxering givit följande resultat i milj. kr.

	Bottensskatt		Tilläggs-skatt	Summa
a	b	c		
173.6	103.0	1.5	57.1	335.2

De olika alternativ som ovan behandlats skulle då giva följande resultat i total utdebitering:

	a	b	c	Tilläggs-skatt	Summa	Summa minskad med 330
Grundbelopp	144.7	79.2	1.3	57.1	—	—
K. Maj:ts prop.	260.4	154.5	2.3	85.6	502.8	172.8
Alt. I 200 %	289.4	158.4	2.5	57.1	507.4	177.4
Alt. II 190 %	274.9	150.5	2.4	57.1	484.9	154.9
Alt. III 180 %	260.4	142.6	2.3	57.1	462.4	132.4

På grund av vad sålunda anförts får jag anhålla,

att riksdagen måtte besluta att värnskatt skall utgå enligt ovan angivna alt. III.

Stockholm den 28 nov. 1939.

T. V. Lundell.